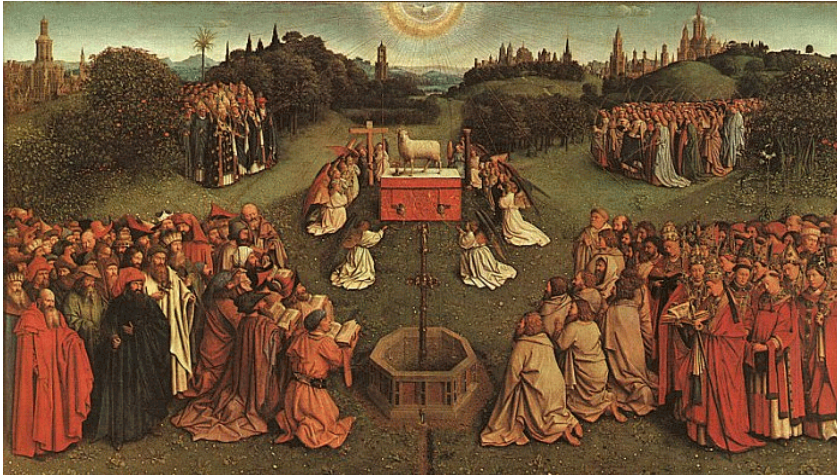

Inleiding

De vraag is wat er met de uitdrukking 'Lam Gods' wordt bedoeld, en op wie dat betrekking heeft? Wij plaatsen hieronder een aantal teksten uit de Bijbel waar het over het 'Lam Gods' gaat.

Dit schilderij is vervaardigd door Jan van Eyck (1390-1441), een voorstelling van het Lam Gods.

Het uit zijn hals bloedende lam is een symbool: het stelt Jezus voor die zijn leven offert om de mensheid van zijn zonden te verlossen. Net als bij de kruisiging van Christus stromen allerlei lieden toe om het schouwspel te aanschouwen. Het bloed van het lam (=onschuld) vloeit in een wijnelk: dit maakt duidelijk waar de wijn die tijdens kerkdiensten gedronken wordt, symbool voor staat.

De term Lam Gods komt ook voor in de bijbel, *Joh. 1:29: Des anderen daags zag Johannes [de Doper] Jezus tot zich komende, en zeide: Zie het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt!*

Verderop, in de Openbaring van Johannes [de Evangelist], speelt het lam een centrale rol.

De latijnse term voor 'lam gods' is agnus dei.

Exodus 12:3 Spreekt tot de ganse vergadering van Israel, zeggende: Aan den tienden dezer maand neme een iegelijk een lam, naar de huizen der vaderen, een lam voor een huis.

Exodus 12:4 Maar indien een huis te klein is voor een lam, zo neme hij het en zijn nabuur, de naaste aan zijn huis, naar het getal der zielen, een iegelijk naar dat hij eten kan; gij zult rekening maken naar het lam.

Exodus 12:5 Gij zult een volkomen lam hebben, een manneken, een jaar oud; van de schapen of van de geitenbokken zult gij het nemen.

Jesaja 53:7 Als dezelve geeist werd, toen werd Hij verdrukt; doch Hij deed Zijn mond niet open; als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open.

Jeremia 50:17 Israel is een verbijsterd lam, dat de leeuwen verjaagd hebben; de eerste, die hem heeft opgegeten, was de koning van Assur, en deze de laatste, Nebukadrezar, de koning van Babel, heeft hem de beenderen verbrijzeld.

Johannes 1:29 Des anderen daags zag Johannes Jezus tot zich komende, en zeide: Zie het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt!

Johannes 1:36 En ziende op Jezus, daar wandelende, zeide hij: Ziet, het Lam Gods!

1 Petrus 1:19 Maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam;

Openbaring 5:6 En ik zag, en ziet, in het midden van den troon, en van de vier dieren, en in het midden van de ouderlingen, een Lam, staande als geslacht, hebbende zeven hoornen, en zeven ogen; dewelke zijn de zeven geesten Gods, die uitgezonden zijn in alle landen.

Openbaring 5:8 En als Het dat boek genomen had, vielen de vier dieren en de vier en twintig ouderlingen voor het Lam neder, hebbende elk citeren en gouden fiolen, zijnde vol reukwerks, welke zijn de gebeden der heiligen.

Openbaring 5:12 Zeggende met een grote stem: Het Lam, Dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging.

Openbaring 5:13 En alle schepsel, dat in den hemel is, en op de aarde, en onder de aarde, en die in de zee zijn, en alles, wat in dezelve is, hoorde ik zeggen: Hem,

Die op den troon zit, en **het Lam**, zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid.

Openbaring 6:1 En ik zag, toen **het Lam** een van de zegelen geopend had, en ik hoorde een uit de vier dieren zeggen, als een stem van een donderslag: Kom en zie!

Openbaring 7:9 Na dezen zag ik, en ziet, een grote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie, en geslachten, en volken, en talen, staande voor den troon, en voor **het Lam**, bekleed zijnde met lange witte klederen, en palm takken waren in hun handen.

Openbaring 7:10 En zij riepen met grote stem, zeggende: De zaligheid zij onzen God, Die op den troon zit, en **het Lam**.

Openbaring 7:17 Want **het Lam**, Dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteinen der wateren; en God zal alle tranen van hun ogen afwissen.

Openbaring 14:1 En ik zag, en ziet, **het Lam** stond op den berg Sion, en met Hem honderd vier en veertig duizend, hebbende den Naam Zijns Vaders geschreven aan hun voorhoofden.

Openbaring 14:4 Dezen zijn het, die met vrouwen niet bevlekt zijn, want zij zijn maagden; dezen zijn het, die **het Lam** volgen, waar Het ook heengaat; dezen zijn gekocht uit de mensen, tot eerstelingen Gode en het Lam.

Openbaring 14:10 Die zal ook drinken uit den wijn des toorn Gods, die ongemengd ingeschonken is, in den drinkbeker Zijns toorns; en hij zal gepijnigd worden met vuur en sulfer voor de heilige engelen en voor **het Lam**.

Openbaring 17:14 Dezen zullen tegen **het Lam** krijgen, en **het Lam** zal hen overwinnen (want Het is een Heere der heren, en een Koning der koningen), en die met Hem zijn, de geroepenen, en uitverkorenen en gelovigen.

Openbaring 21:22 En ik zag geen tempel in dezelve; want JHWH, de almachtige God, is haar tempel, en **het Lam**.

Openbaring 21:23 En de stad behoeft de zon en de maan niet, dat zij in dezelve zouden schijnen; want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht, en **het Lam** is haar Kaars.

Uit Openbaring 5:6 blijkt wie het Lam is. Het Lam is niet Jezus, maar het Lam heeft zeven hoornen en zeven ogen. Het zijn de **zeven Geesten Gods!** Men kan deswege moeilijk in het vervolg van Openbaring lezen dat het Lam daar wél op Jezus zou zien.

Waar staat er méér te lezen over de zeven geesten Gods? Wat is hun betekenis? Alleen het boek Openbaring spreekt over de zeven geesten Gods, zie:

Openbaring 1:4 Johannes aan de zeven Gemeenten, die in Azie zijn: genade zij u en vrede van Hem, Die is, en Die was, en Die komen zal; en van de zeven geesten, die voor Zijn troon zijn;

Openbaring 3:1 En schrijf aan den engel der Gemeente, die te Sardis is: Dit zegt, Die de zeven geesten Gods heeft, en de zeven sterren: Ik weet uw werken, dat gij den naam hebt, dat gij leeft, en gij zijt dood.

Openbaring 4:5 En van den troon gingen uit bliksemen, en donderslagen, en stemmen; en **zeven vurige lampen** waren brandende voor den troon, **welke zijn de zeven geesten Gods**.

Volgens Wikipedia is de betekenis van het Lam Gods als volgt:

Het Agnus Dei maakt deel uit van het ordinarium van de Heilige Mis. De Latijnse uitdrukking staat voor het Lam Gods en verwijst naar Jezus Christus in zijn rol van de perfecte sacramentele opoffering die de zonden van de mens verzoent in de christelijke theologie. Het gebed stamt uit de oud-joodse tijd van de sacramentele opofferingen.

Het Agnus Dei of het Lam Gods wordt gezongen terwijl de priester het heilig Brood breekt en de vermenging plaats vindt: de priester laat een deeltje van de hostie in de kelk vallen.

Het offer van een lam en het Bloed van het lam zijn in de godsdiensten van het Midden-Oosten een vaker gebruikt beeld. In de protestantse kerken wordt de aan Openbaring van Johannes ontleende uitdrukking "gewassen in het bloed van het lam"[1] wel gebruikt als aanduiding van de verlossing van de door kerken veronderstelde erfzonde.

In de kunst is het Agnus Dei de figuur van een lam dat een kruis draagt, symbool voor Jezus als Lam Gods. Deze voorstelling wordt vaak gebruikt in christelijke kunstwerken, waarvan het Lam Gods te Gent het beroemdste is. Het Agnus Dei werd altijd gezongen en schijnt voor het eerst geïntroduceerd te zijn tijdens een mis door Paus Sergius I (687-701). De tekst van het Agnus Dei, die gebaseerd is op Johannes 1:29

Wikipedia heeft het er niet over dat 'het Lam' wijst naar de zeven geesten Gods. Dat is een groot gebrek in Wikipedia.

In het blad: 'De STEM in de woestijn' no.12, 2009 is een artikel aan Jezus gewijd. Men schrijft dat de Messiaanse hoop diep geworteld was in het leven van Israël. Wanneer wij het boek van de nieuw-testamenticus prof. dr. C. J. den Heijer 'Twee Testamenten' lezen, blijkt het tegenovergestelde.

De Messiaanse hoop zou pas tegen de tijd van onze jaartelling zijn begonnen. Volgens het artikel in De STEM zou aan Jakob in Genesis 49:10 de Silo zijn beloofd, wat op Jezus zou wijzen. In het Verbondsboek wijst Mosje Wetberg erop dat Silo géén persoon is, maar een plaats waar de tabernakel stond. Genesis 4:10 correct vertaald luidt: "Een stok zal Jehuda niet ontzien, maar hij blijft rondloeren van tussen zijn poten, tot hij bij Sjilo zal zijn aangekomen, waarheen eens de volkeren zich verzamelen".

Bileam

Ook zou volgens het artikel Bileam heen wijzen naar de ster uit Jakob, Numeri 24:17, wijzend naar de Messias Jezus. Ook Mozes zou naar de Messias Jezus wijzen in Deuteronomium 18:18-19. In de Psalmen zou de Messiaanse hoop steeds aanwezig zijn, over de komende vorst uit David.

Jezus stamde echter niet uit David, en Hij was nooit een aards koning. Zijn moeder was uit de stam Levi, en kennelijk was Jozef niet zijn echte vader. De teksten over de Messias wijzen naar de eindtijd-Messias Zerubbabel, de Spruit.

Waar wordt er in de Bijbel nog meer over zeventallen gesproken?

Zacharia 3:9 Want ziet, aangaande dien steen, welken Ik gelegd heb voor het aangezicht van Josua, op dien enen steen zullen **zeven ogen** wezen; ziet, Ik zal zijn graveersel graveren, spreekt JHWH der heirscharen, en Ik zal de ongerechtigheid dezes lands op een dag wegnemen.

Openbaring 5:6 En ik zag, en ziet, in het midden van den troon, en van de vier dieren, en in het midden van de ouderlingen, een Lam, staande als geslacht, hebbende zeven hoornen, en **zeven ogen**; dewelke zijn de **zeven geesten Gods**, die uitgezonden zijn in alle landen.

Spreuken 9:1 De opperste Wijsheid heeft Haar huis gebouwd; Zij heeft Haar **zeven pilaren** gehouwen.

Zacharia 4:2 En Hij zeide tot mij: Wat ziet gij? En ik zeide: Ik zie, en ziet, een geheel gouden kandelaar, en een oliekruijke boven deszelfs hoofd, en zijn **zeven**

lampen daarop; die lampen hadden en **zeven zeven** pijpen, dewelke boven zijn hoofd waren;

Zacharia 4:10 Want wie veracht den dag der kleine dingen? daar zich toch die **zeven** verblijden zullen, als zij het tinnen gewicht zullen zien in de hand van Zerubbabel; dat zijn de **ogen** van JHWH, die het ganse land doortrekken.

Vergeving en verzoening door het bloed van het Lam?

Kan de dood van Jezus de grond zijn voor degenen die 'eeuwig leven' verkrijgen van JHWH?

Nee, de enige grond die wordt genoemd in het Oude Testament is Gods barmhartigheid en genade. Zie diverse teksten:

Exodus 34:6 Als nu JHWH voor zijn aangezicht voorbijging, zo riep Hij: **HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid.**

7 Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft; Die den schuldige geenszins onschuldig houdt, bezoekende de ongerechtigheid der vaderen aan de kinderen, en aan de kinds kinderen, in het derde en vierde lid.

Deuteronomium 4:31 Want JHWH, uw God, is **een barmhartig God**; Hij zal u niet verlaten, noch u verderven; en Hij zal het verbond uwer vaderen, dat Hij hun gezworen heeft, niet vergeten.

2 Kronieken 30:9 Want als gij u bekeert tot JHWH, zullen uw broederen en uw kinderen barmhartigheid vinden voor het aangezicht dergenen, die hen gevangen hebben, zodat zij in dit land zullen wederkomen; want JHWH, uw God, is **genadig en barmhartig**, en zal het aangezicht van u niet afwenden, zo gij u tot Hem bekeert.

Nehemia 9:17 En zij hebben geweigerd te horen, en niet gedacht aan Uw wonderen, die Gij bij hen gedaan hadt, en hebben hun nek verhard, en in hun wederspanningheid een hoofd gesteld, om weder te keren tot hun dienstbaarheid. Doch Gij, **een God van vergevingen, genadig en barmhartig, lankmoedig, en groot van weldadigheid**, hebt hen evenwel niet verlaten.

Nehemia 9:31 Doch door Uw **grote barmhartigheden** hebt Gij hen niet vernield, noch hen verlaten; want Gij zijt een genadig en barmhartig God.

Psalmen 78:38 Doch Hij, **barmhartig zijnde, verzoende de ongerechtigheid**, en verdierf hen niet; maar wendde dikwijls Zijn toorn af, en wekte Zijn ganse grimmigheid niet op.

Psalmen 86:15 Maar Gij, Heere! zijt een **barmhartig en genadig God, lankmoedig, en groot van goedertierenheid en waarheid.**

Psalmen 103:8 **Barmhartig en genadig is JHWH, lankmoedig en groot van goedertierenheid.**

Psalmen 111:4 Zain. Hij heeft Zijn wonderen een gedachtenis gemaakt; Cheth. JHWH is genadig en barmhartig.

Psalmen 112:4 Zain. Den oprechten gaat het licht op in de duisternis; Cheth. Hij is genadig, en barmhartig, en rechtvaardig.

Psalmen 145:8 Cheth. Genadig en barmhartig is JHWH, lankmoedig en groot van goedertierenheid.

Joël 2:13 En scheurt uw hart en niet uw klederen, en bekeert u tot JHWH, uw God; want Hij is genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwade.

Jona 4:2 En hij bad tot JHWH, en zeide: Och JHWH! was dit mijn woord niet, als ik nog in mijn land was? Daarom kwam ik het voor, vluchtende naar Tarsis; want ik wist, dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwaad.

Lukas 6:36 Weest dan barmhartig, gelijk ook uw Vader barmhartig is.

Exodus 20:6 En doe barmhartigheid aan duizenden dergenen, die Mij liefhebben, en Mijn geboden onderhouden.

Deuteronomium 5:10 En doe barmhartigheid aan duizenden dergenen, die Mij liefhebben, en Mijn geboden onderhouden.

1 Koningen 8:50 En vergeef aan Uw volk, dat zij tegen U gezondigd zullen hebben, en al hun overtredingen, waarmede zij tegen U zullen overtreden hebben; en geef hun barmhartigheid voor het aangezicht dergenen, die ze gevangen houden, opdat zij zich hunner ontfermen;

Mattheüs 12:7 Doch zo gij geweten hadt, wat het zij: Ik wil barmhartigheid en niet offerande, gij zoudt de onschuldigen niet veroordeeld hebben.

2 Samuël 24:14 Toen zeide David tot Gad: Mij is zeer bange; laat ons toch in de hand van JHWH vallen, want Zijn barmhartigheden zijn vele, maar laat mij in de hand van mensen niet vallen.

Psalmen 51:1 Een psalm van David, voor den opperzangmeester. (51-2) Toen de profeet Nathan tot hem was gekomen, nadat hij tot Bathseba was ingegaan. (51-3) Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden.

Psalmen 103:4 Die uw leven verlost van het verderf, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden;

Psalmen 119:77 Laat mij Uw barmhartigheden overkomen, opdat ik leve, want Uw wet is al mijn vermaking.

Daniël 9:9 Bij JHWH, onzen God, zijn de barmhartigheden en vergevingen, alhoewel wij tegen Hem gerebelleerd hebben.

Wij zien uit bovenstaande teksten dat vergeving verschillende malen gekoppeld is aan Gods barmhartigheid, niet aan offeranden.

In Psalm 32 berijmd zingen wij het volgende, en sta daar eens bij stil:

- 1 Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven,
Die van de straf voor eeuwig is ontheven,
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevlekt,
Voor 't heilig oog van JHWH is bedekt.
Welzalig is de mens, wien 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren,
En die in 't vroom en ongeveinsd gemoed;
Geen snood bedrog maar blank' oprechtheid voedt.
- 3 'k Bekend', o HEER', aan U oprecht mijn zonden,
'k Verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden.
Maar ik beled na ernstig overleg,
Mijn boze daan: Gij naamt die gunstig weg.
Dies zal tot U een ieder van de vromen,
In vindenstijd met ootmoed smekend komen.
Een zee van ramp moog' met haar golven slaan,
Hoe hoog zij ga, zij raakt hem zelfs niet aan.

Vergeving geeft JHWH niet op grond van betaling (afbetaling) voor onze zonden door een mythisch figuur als Jezus. Waar er voor een schuld afbetaald is, hoeft of kan er daarna niet nog eens van vergeving sprake zijn. Vergeving geschiedt daar waar de schuld niet afbetaald kan worden, en waar de schuldenaar bukt onder zijn last en het oordeel aanvaardt. Pas dan geschiedt barmhartigheid en vergeving.

Davids laatste woorden

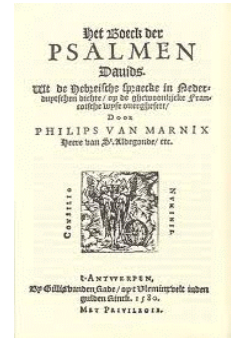
Over wie spreekt David door de Geest in onderstaande versen?

1 Voorts zijn dit de laatste woorden van David. David, de zoon van Isai zegt, en de man, die hoog is opgericht, de gezalfde van Jakobs God, en liefelijk in psalmen van Israel, zegt:

2 De Geest van JHWH heeft door mij gesproken, en Zijn rede is op mijn tong geweest.

3 De God Israels heeft gezegd, de Rotssteen Israels heeft tot mij gesproken: Er zal zijn een Heerser over de mensen, een Rechtvaardige, een Heerser in de vreze Gods.

4 En Hij zal zijn gelijk het licht des morgens, wanneer de zon opgaat, des morgens zonder wolken, wanneer van den glans na den regen de grasscheutjes uit de aarde voortkomen.

5 *Hoewel mijn huis also niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is; voorzeker is daarin al mijn heil, en alle lust, hoewel Hij het **nog niet doet uitspruiten**.*

Het gaat over een Heerser, een Vorst of Koning, die over de mensen zal heersen. Iemand die rechtvaardig is en in de vreze Gods wandelt. Jezus is nooit een Heerser of Koning geweest, en als Hijzelf God/mens was, hoeft van Hem niet gezegd te worden dat Hij in de vreze Gods wandelt.

In Jeremia 30:21 staat het volgende over deze Heerser, waaruit blijkt dat het gaat over de eindtijd, het laatste der dagen:

21 *En zijn Heerlijke zal uit hem zijn, en zijn Heerser uit het midden van hem voortkomen; en Ik zal hem doen naderen, en hij zal tot Mij genaken; want wie is hij, die met zijn hart borg worde, om tot Mij te genaken? spreekt JHWH.*

22 *En gij zult Mij tot een volk zijn, en Ik zal u tot een God zijn.*

23 *Ziet, een onweder van JHWH, een grimmigheid is uitgegaan, een aanhoudend onweder; het zal blijven op het hoofd der goddelozen.*

24 *De hittigheid van van JHWH toorn zal zich niet afwenden, totdat Hij gedaan, en totdat Hij daargesteld zal hebben de gedachten Zijns harten; in het laatste der dagen zult gij daarop letten.*

1 *Ter zelfder tijd, spreekt JHWH, zal Ik allen geslachten Israels tot een God zijn; en zij zullen Mij tot een volk zijn.*

Wie is die ‘eindtijd-Heerser’? Het is de Spruit uit David.

Israël zou in de toekomst een ‘bestelde plaats’ krijgen buiten Palestina, waar het veilig zal wonen, in het Noord-Westen van Europese kustlanden. Dáár zal de eindtijd-Messias of Spruit een huis voor JHWH’s Naam bouwen. De beloften wijzen niet naar Salomo, want zijn

stoel is niet bevestigd tot in alle eeuwen. Zijn rijk is verscheurd. De Tempel die door hem gebouwd werd, met behulp van buitenlandse afgodische architecten, beantwoordde niet aan JHWH’s doel. Die Tempel is dan ook verwoest. Door Ezra weliswaar herbouwd, maar ook weer verwoest. En de heerlijkheid van het laatste huis voor JHWH zal groter zijn dan van het eerste, wat van Ezra’s tempel niet kon gezegd worden. Salomo

maakte van de Tempel een soort paleis, op advies van zijn vader David, wat niet de bedoeling van JHWH was. Zie 1Kronieken 29:19.

1Kronieken 17:9-15: En Ik heb voor Mijn volk Israel een plaats besteld, en hem gepland, dat hij aan zijn plaats wone, en niet meer heen en weder gedreven worde; en de kinderen der verkeerdheid zullen hem niet meer krenken, gelijk als in het eerst.

10 *En van die dagen af, dat Ik geboden heb richters te wezen over Mijn volk Israel; en heb al uw vijanden vernederd; ook heb Ik u te kennen gegeven, dat u JHWH een huis bouwen zal.*

11 *En het zal geschieden, als uw dagen zullen vervuld zijn, dat gij heengaat tot uw vaderen, zo zal Ik uw zaad na u doen opstaan, hetwelk uit uw zonen zijn zal, en Ik zal zijn koninkrijk bevestigen.*

12 *Die zal Mij een huis bouwen, en Ik zal zijn stoel bevestigen tot in der eeuwigheid.*

13 *Ik zal hem tot een Vader zijn, en hij zal Mij tot een zoon zijn; en Mijn goedertierenheid zal Ik van hem niet wenden, gelijk als Ik die weggenomen heb van dien, die voor u geweest is;*

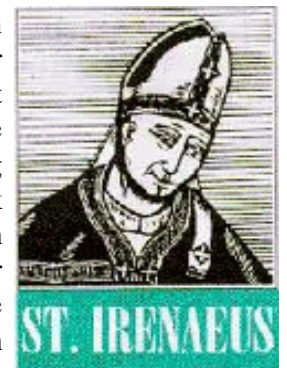
14 *Maar Ik zal hem in Mijn huis bestendig maken, en in Mijn Koninkrijk tot in eeuwigheid; en zijn stoel zal vast zijn tot in eeuwigheid.*

15 *Naar al deze woorden, en naar dit ganse gezicht, alzo sprak Nathan tot David.*

Johannes en Irenaeus

De kerkvader Irenaeus (een literalist) streed tegen de gnostici, die niet geloofden dat Jezus werkelijk had geleefd. Volgens Irenaeus hoefde men slechts in de ‘waarheid’ van het Jezus-verhaal te geloven, om daardoor vergeving van zonden te ontvangen en een ticket naar de hemel te verkrijgen. Uit veel evangeliën die er rond de eerste twee eeuwen waren (o.a. de Nag Hammadi rollen), blijkt dat de gnostici gelijk hadden. Als reactie op deze evangeliën kwam Irenaeus plotseling aandragen met de vier evangeliën zoals wij die nu kennen. In deze evangeliën staat een verslag over Jezus in de vorm van een soort autobiografie. Het zou in deze vier evangeliën gaan om ooggetuigenverslagen, wie Jezus was, hoe hij geboren werd, etc. Waar Irenaeus deze vier evangeliën vandaan gehaald heeft, is onduidelijk. Waarschijnlijk is Piso de schrijver ervan, zie brochure 368

Zie: <http://members.iimetro.com.au/~hubbca/piso.htm>

Irenaeus wees alle andere evangeliën van de hand, om alleen deze vier in de canon op te nemen. Hij staafde zijn mening door te zeggen dat er slechts vier windrichtingen zijn, en dat er daarom slechts vier echte evangeliën konden zijn, die de vier pilaren voor de christelijke kerk zouden zijn. Met deze onlogische en onwetenschappelijke bewering zijn de vier evangeliën inderdaad de basis geworden voor het Nieuwe Testament. Met deze handeling gaf Irenaeus aan dat zijn vier evangeliën in feite geheel nieuw waren en verschillend van opzet, als of het ooggetuigenverslagen waren. Het zijn echter geen ooggetuigenverslagen, maar metaforen, mythen. Marcus is het oudste geschrift. Johannes verschilt van de eerste drie, waarvan volgens Bijbelvorsers Maria Magdalena de auteur is. Alle vier de evangeliën zijn géén verslagen van historische gebeurtenissen, en ze delen ons nagenoeg niets mee van de échte historische Jezus, aldus de theoloog R. Bultman. Dat kan ook niet wanneer Jezus nooit heeft bestaan, zie de

De vier evangelisten

boeken van Timothy Freke en Peter Ghandy, dr. Tom Harpur, etc.

Het Johannes-evangelie staat het verst van het joodse geloof af, en is soms anti-joods. Johannes zet de toon door te stellen dat Jezus als een soort God op aarde kwam en één was met de Vader-God. Hij laat Jezus uit de wereld van het Licht voortkomen. Hij noemt Jezus het Brood des Levens, en ook het Water des levens. Hij noemt Jezus het Woord dat bij God was, en zelf God was. Tenslotte noemt Johannes Jezus het Lam Gods dat de zonden der wereld wegdraagt. Evenwel identificeert Johannes Jezus niet als God. Hij biedt dan ook geen grond voor de twee-naturenleer van Chalcedon, en ook niet voor het dogma der drie-eenheid.

De kerkvaders, met name Irenaeus, hebben aan Israël's bestaande Godsbeeld een compagnon-God toegevoegd, nl. Jezus, om vervolgens dat als een drie-eenheid te zien, naar het voorbeeld van andere oude natuurreligies. Men had Jezus nodig om de christelijke kerk, waarvan

Paulus de grondlegger is, te ondersteunen. Men moest van Jezus wel een god maken, anders zou het christendom al kort na haar ontstaan weggevallen zijn. Paulus zelf zegt evenwel dat hij Jezus niet heeft gekend. Paulus kwam met een nieuw verbond, waarbij God ook de God van de heidenen werd. Het verbond van JHWH is echter nooit oud geworden en verdwenen. Het Huis Israël had het verbond weliswaar verbroken, maar God niet. Hij herstelt het verbond t.z.t.

en dat is dan géén nieuw verbond, maar een hersteld verbond. Voor het jodendom was het christendom verwerpelijk. Voor Israël is JHWH één, waaraan géén andere God kon worden toegevoegd in de vorm van een zoon Jezus. Jezus is volgens de christenen de weg tot God. Welnu, voor een Israëliet is er geen gids, middelaar of loods nodig om tot God te naderen. Het christendom had als kerk met een clerus een bemiddelingsrol zich toegekend, en daartoe had men Jezus als Middelaar nodig. Het ontwerp van een historische Jezus was daartoe vereist. Men laat Jezus in de evangeliën echter niets zeggen wat bij de Israëlieten onbekend zou zijn gebleven. Men wist alles al, en wel laat men Jezus enkele misstanden uit de weg ruimen. Het christendom erkent het Nieuwe Testament, en erkent ook het Oude Testament, om op beide delen haar geloof te baseren. Dat er grote tegenstellingen bestaan tussen beide testamenten weten sommige kerkleiders wel, maar daar spreekt men niet over.

Het was Paulus die als eerste de 'toegevoegde God' predikte, die de scheidsmuur tussen Israël en heidenen zou hebben neergehaald. Men kan wel aanvoelen dat deze leer voor Israëlieten en joden onverteerbaar was. Pas jaren na Paulus kwam de kerk tot de canonisering van het Nieuwe Testament, en tot de belijdenis dat Jezus God was, de twee-naturenleer, het dogma der drie-eenheid en de leer der erfzonde en verkiezing/verwerping. Paulus verzet zich met zijn nieuwe Godsvoorstelling tegen het oorspronkelijke zendingsbevel, om alleen tot de verloren schapen van het huis Israël's te gaan. Paulus betrok via Jezus alle heidenen erbij, en dat was voor joden en Israëlieten die verheidenst waren niet te rijmen met Gods verkiezing van Israël. Jezus zou immers slechts voor Zijn volk zijn gekomen, zie Lucas 1:68, voor de verloren schapen van het Huis Israël's. Hoe kan men Jezus dan plotseling voor alle volkeren op aarde zien? Mattheus 28:16-20. Via een hemels visioen, zoals in Handelingen 10/11 staat, moesten de Israëlieten ertoe overgehaald worden om te accepteren dat de God van Jezus/Israël óók de God van de heidenen was geworden.

Hiermee zou Israël de status van ‘het uitverkoren volk van JHWH’ zijn verloren. De kerk zou deze status overgenomen hebben (vervangingstheologie). God zou ineens een grote ommezwaai hebben gemaakt.

Jezus zoals hij afgebeeld is in de vier evangeliën is geen wereldverlosser. Zo zag hij zichzelf niet. Hij riep de Israëlieten slechts op tot bekering. De christelijke kerk heeft van Jezus wél een wereldverlosser gemaakt, een God-mens. Ook zag Jezus zich niet als de beloofde Messias.

De Israëlieten waren een door JHWH apartgezet volk, met wie JHWH een verbond had opgericht. Niet met andere volkeren, en niet omdat Israël beter was dan andere volkeren. De Israëlieten kregen het Verbond (de Wet) waartegen zij konden overtreden. Wanneer zij gezondigd hadden, konden zij door middel van oprechte schuldbelijdenis, boete en berouw op grond van Gods barmhartigheid vergeving ontvangen. Voor opzettelijk begane zonden moest men zélf boeten, maar voor zonden in onwetendheid gedaan kon verzoening worden verkregen.

Paulus en zijn Jezus, die hij nooit gezien had

Paulus maakte het ingewikkeld. De God van Israël (hij spreekt meestal van joden) is bij hem de God van alle volkeren, die niet -of nietmeer- in het Verbond deelden en ook de Wet niet hadden ontvangen. Het probleem zit hierin dat het Huis Israëls afgefallen was, en ‘niet-meer-Mijn-volk’ werd genoemd, aan de heidenen gelijk geworden. Wanneer er door hem het woord ‘heidenen’ wordt gebezigd, wat is dan zijn oogmerk? Uit Efeze 2 blijkt dat hij het heeft over Israëlieten die hun naam zijn verloren, die ooit deel hadden aan de verbonden, maar ervan vervreemd waren. Overigens is Paulus niet duidelijk erin of hij alle heidenen beoogd. Hij komt voor deze ‘heidenen’ met een verzoening en rechtvaardiging door het geloof in Jezus Christus. Jezus is bij hem de zondebok, of zoals bij Johannes ‘het Lam Gods dat de zonden der wereld wegdraagt’. De christelijke kerk heeft

Paulus gevolgd, want men zag zichzelf als ‘heidenen’, en niet als Israëlieten die vervreemd waren van het burgerschap, de beloften en verbonden. Op de zondebok legde men de zonden van de mensen, om ervan vrij te komen. De onmogelijkheid van deze nieuwe vinding, om de begane zonden op een zondebok als plaatsvervanger te leggen, blijkt uit Ezechiël 18 zonneklaar. De zondebok, zoals in Leviticus 20/21 beschreven, staat voor een geheel andere zaak of taak. De zondebok diende niet voor opzettelijk begane zonden, maar voor zonden in onwetendheid begaan, met name in en rond het heiligdom. Schulduitdelging, verzoening en vergiffenis is voor JHWH geen zaak van geweld, van dood en lijden, maar is een zaak van leven, van barmhartigheid, van een Godsgeschenk.

Het zondebok-ritueel kon -goed bezien- net als de andere offers en bloedstortingen de zondaars niet écht reinigen. Het gaat bij een ritueel immers niet om heuse reiniging, maar om symbolische reiniging! Na het brengen van een offer gold men ‘als zijnde rein’, wel wetend dat een offer en bloedstorting nooit de zonde in werkelijkheid kan wegnemen. De échte schulddelging en vergeving geschiedt pas na diep persoonlijk berouw, en blijkt uit bekering, zoals in Psalm 32, 51 en 103 is te lezen. Er dient een grote verandering is het leven plaats te hebben, een ommekeer om van het kwaad afstand te nemen en de goede keus te maken om JHWH alleen te dienen. Zonder oprecht berouw geen bekering, ook geen vergeving, en ook geen vrede met God. De offers konden de gewetens der Israëlieten niet reinigen, het waren slechts symbolen!

Mensvormige Godsvoorstelling(en)

Wij mensen maken voorstellingen via een vermogen dat wij van onze Schepper hebben ontvangen bóven de dieren. Dat ons voorstellingsvermogen veelal met ons op de loop gaat, waarna wij later moesten bekennen dat de werkelijkheid niet beantwoordde aan onze voorstellingen, is een feit dat niet te ontkennen valt. Wij maken van iets dat wij niet zien, of dat wij nooit kunnen zien, een voorstelling in ons hoofd. God is een Geest en is onzienlijk. Voor ons is Hij de Schepper, de Ordebewaarder en Handhaver van het recht. Door de zonde ontstond chaos, waardoor wij ons God voorstellen als zijnde vertoornd, als of het een mens betrof. Wij weten dat de schepping op wetten berust. Wij denken ons God in die wetsschendingen niet kan tolereren. God kan het er volgens ons niet

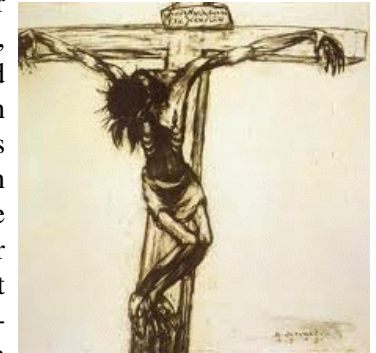
bij laten zitten dat wij Zijn wetten vertreden. Welnu, deze denkbeeldige toornige God moet gestild worden, tot bedaren worden gebracht, maar hoe? De oude volkeren dachten dat het mensenoffer als ultieme zaak daartoe alleen in staat was. Op gelijke wijze is dit denkbeeld in Israël gerezen en heeft de christelijke kerk het mensenoffer als de enige mogelijkheid gezien om Gods toorn te stillen, en zelf vrij te worden van zonden en schuld. Dat offer zou God zelf gebracht hebben in een denkbeeldige Zoon, nl. Jezus. Deze verzoeningsgedachte is niet door JHWH Zelf, maar door ons mensen bedacht. Wij zijn het die mensvormig van God dachten en Hem tot een Vader gemaakt hebben van een Zoon, en deelnemer in een drie-eenheid. Wij spreken in menselijke taal over God, hoewel elke taal tekort schiet Hem te definiëren of te omschrijven. Ons spreken over Hem is dan ook niet anders dan een spreken in metaforen, voorstellingen die niet aan de werkelijkheid beantwoorden kunnen. De taal van onze metaforen is, dat God vertoorn zou zijn over onze zonden, en slechts via de dood van Jezus als een geslacht Lam tot andere gedachten was te brengen.

God is gelukkig géén mens, kan geen mens worden en handelt ook niet als een mens! Wij mensen hebben een zedelijk besef, dat schuldigen niet onschuldig kunnen worden gehouden, en dat is heel goed. Dat besef is er gelukkig bij alle volkeren. Dat er mensvormige voorstellingen die niet aan de werkelijkheid voldoen uit zijn voortgekomen, kan niet op rekening van God worden geschreven. Laten we eens zien hoe de Bijbel over God spreekt, of liever hoe de mensen destijds over God hebben gesproken. Geeft het Oude Testament ons een Godsbeeld van een God die geen gevoelens heeft? Staat bij God alles van tevoren vast en is Hij niet op andere gedachten te brengen? Zijn Zijn ‘eeuwige raadsbesluiten’ onveranderlijk? Nee, we lezen in het Oude Testament dat God Zich laat verbidden, en dat Hij op berouw van de Nineviëten Zijn voornemen om de stad te verdelgen niet uitvoert. God is géén mens, en is niet aan onze voorstellingen verbonden. Wij kunnen slechts met onze beperkte kennis over God spreken, en dat kan alleen in beeldtaal, in metaforen. God is

Jona te Ninevé

onvoorstelbaar, en deswege menen velen dat Hij niet zou bestaan. Elke voorstelling die wij van Hem maken is bij voorbaat fout, en is een metafoor. Ook als wij spreken over ‘Gods toorn’ of over ‘Gods liefde’, dan zijn dat metaforen. Wanneer wij denken dat God terugbetaald moet worden, tevreden gesteld moet worden, dan is dat slechts in beeldspraak te verstaan. Wij kunnen dit nooit en te nimmer letterlijk opvatten. Mensenoffers en dierenoffers kunnen bij God dan ook niets uitwerken. JHWH kan op geen enkele wijze door middel van offers op andere gedachten worden gebracht, ok niet door een offer van een Godmens, zo die al bestaan heeft. Zoals gezegd is de klassieke opvatting dat door de zonden de wereldorde is verstoord. Er dient herstel te komen, anders ziet het er somber voor ons uit. Het Lam Gods zou onze zonden weggedragen hebben, en God zou er Zelf alles aan gedaan hebben, doordat wij daartoe onmachtig zouden zijn. God zou onze rituele rol overgenomen hebben, door Jezus als zoenoffer te geven. Doordat God het Zelf doet om ons te redden, mag men volgens de christelijke traditie niet van een moord spreken. Dat is het in werkelijkheid wel, een Godsmoord, door God Zelf bewerkt en geëist. Wanneer God als Vader Zijn Zoon het vuile werk op laat knappen, is dat niet verheffend. God als Vader had Zelf moeten sterven, maar Hij trok Zich terug, verwekte een Zoon en zond hem als mens naar de aarde. Daar liet Hij hem aan een vloekpaal sterven op afschuwelijke wijze. Zoiets doet een rechtgeaard Vader toch niet? Nu ja, de christelijke kerk wist daarop een antwoord te geven, door de drie-eenheid in te voeren. Maar, God is geen heuse Vader, en Hij heeft geen heuse Gods-Zoon. Het zijn metaforen!

Wij dienen terug te keren tot het dienen van JHWH, als mensen die weten dat God barmhartig is en ons de zonden vergeeft bij oprecht berouw en schuldbelijdenis, zoals in Psalm 32, 51 en 103 staat. Wij lezen in het Verbondsboek en de rest van het Oude Testamen wie God is, hoe mensen over Hem dachten, zonder dat er ooit naar een drie-eenheid wordt verwezen. De christelijke kerk is met allerlei speculaties over God en de verzoening gekomen, om haar instituut veilig te stellen.

In God is geen enkel tekort dat aangevuld zou moeten worden door een Godszoon. JHWH is zelf Israëls Verlosser, Koning, Redder, Herder, Rots, Beschermers, etc., een liefdevolle God, een barmhartige God, etc. Wij behoeven dan ook niet naar Jezus in het Oude Testament te zoeken als een medewerker of compagnon-God, als een bemiddelaar tussen ons en God. Wij hoeven Jezus niet als Messias op te zoeken, want die is er niet. JHWH kan het Zelf wel af, zonder iets of iemand. Wanneer Jezus er reeds in het Oude Testament was, waarom was er dan nog een Nieuw Testament nodig? Paulus predikte weliswaar de God van het Oude Testament, maar dan toegevoegd met Jezus, als middelaar en zondebok, als redder van Gods komende toorn, 1Thes.1:10.

Over God in de hemel kunnen wij alleen kennis verkrijgen door Hem te ontmoeten via een openbaring, door verlichtte ogen des verstands. Hij is immers onzienlijk, een Geest.

Over Jezus als 'God op aarde' daarentegen zouden wij kennis dienen te verkrijgen via een historisch/wetenschappelijk onderzoek. Het christendom gaat er immers vanuit dat Hij werkelijk heeft geleefd. Welnu, dat onderzoek naar de historische Jezus is er geweest in de vorige eeuw, hetwelk geen positief resultaat heeft opgeleverd. De mensen moeten het maar 'geloven' dat Jezus werkelijk zou

יהוה
JHWH Ehyeh Asher Ehyeh

hebben geleefd als God op aarde. Ondanks het ontbreken van harde bewijzen heeft Jezus toch de overgrote meerderheid der christenen achter zich weten te scharen. De meeste christenen bidden tot Jezus, zingen over Jezus, spreken in Zijn naam, etc. Aan de God in de hemel wordt bijna niet meer gedacht, want die is zo ver van de mensen verwijderd.

Let nu goed op, want wanneer wij Jezus weg zouden denken, dan blijft JHWH alleen over. Maar wanneer wij JHWH weg zouden kunnen denken, dan valt daarmee tegelijk Jezus ook weg, aangezien men Jezus als mede-God ziet in een drie-eenheid. Conclusie is dat JHWH als God altijd overeind en vast staat, hoe men het ook wendt of keert, maar dat Jezus verstek laat gaan als aardse God-mens. Men hoeft als christen dan ook niet

bang te zijn om te zoeken naar de waarheid over Jezus, met de vraag of hij ooit wel heeft geleefd. Wanneer men Jezus verliest, houdt men JHWH over. Dat is meer dan voldoende, dat is álles!

Onderstaand schrijven was verzonden naar de redactie van het Reformatorisch Dagblad, met het verzoek tot plaatsing. Als antwoord werd gegeven dat het stukje te lang was voor plaatsing, zie: *"Dank voor uw reactie. Voor plaatsing op de opiniepagina is uw reactie te lang. Overigens zal prof. Hoek in zijn volgende bijdrage aan de rubriek Weerwoord (die gepland staat voor 13 november) uw vraag aan de orde stellen"*.

Het Kindoffer

In het Reformatorisch Dagblad van 13-09-2010 stond het artikel: "Kindoffer als koninklijke plicht", naar aanleiding van een tentoonstelling in het Rotterdamse Wereldmuseum over de Inca's, Capac Hucha, die te zien is tot en met 14-11-2010, Willemskade 25, Rotterdam.

Vooraf ter verduidelijking enkele citaten uit de krant, tekst Aad van Toor:

1. Mensenoffers wekken afschuw op, maar spreken evenzeer tot de verbeelding. Binnen onze cultuur zijn ze nauwelijks te begrijpen. Maar binnen de Incacultuur waren ze vanzelfsprekend, zelfs "Capac Hucha", plicht van de koning. En voor het slachtoffer is het een eer om te sterven en boodschapper te zijn tussen de godenwereld "boven" en de mensenwereld "beneden".

2. Kinderen die worden uitgekozen tot kandidaat-offer komen vanuit het gehele Incarijk naar de hoofdstad Cuzco, de navel der wereld. Een jaar lang worden ze voorbereid tot Capa Hucha's en met veel respect behandeld. Ze krijgen een overdaad aan voedsel. Vanwege hun status krijgen ze speciale kleding. Dan -als het jaar voorbij is- gaan ze op reis. Vanuit Cuzco reizen ze naar een van de vier delen van het rijk; zonder omwegen, in rechte lijnen, die symbool staan voor het bloed dat de Incakoning wast. Aangekomen op de heilige plaats, de grens van het dodenrijk, wordt het kind geofferd. Soms gedood, soms gedrogeerd achtergelaten. Na een offerritueel wordt het meisje volgens de overlevering een orakel en communiceert zij met priesters, die haar boodschappen over het heden, verleden en de toekomst weer doorgeven aan de koning.

In het wereldmuseum start men bij een crucifix, waarmee men het "offer van Christus" plaatst in de traditie van mensenoffers. Dit offer zou echter ultiem en uniek zijn, daar het een zelfofferande betrof, die kracht bewerkte tot vergeving van zonden (Calvijn). In de oude verzoeningsoffers leefde de gedachte dat de dood tegennatuurlijk was, en sterven voortkwam uit een daad van vijandschap, en de gestorvene wraak eiste of verzoening met de goden. Tot zover de citaten uit het krantenartikel.

Bij het lezen van het krantenartikel is het goed te weten dat in het leven der oude cultuurvolkeren het mensenoffer de essentie vormde van hun religie. Voor de Maya's was o.a. bloed het cement van hun religie. In de wereldbestseller van Patric Tierny "Goden, graven en mensenoffers", is heel veel te lezen over de mensenoffers, ook wat erover in de Bijbel geschreven staat. Algemeen gaat men ervan uit dat het mensenoffer in de Bijbel wordt gesteund, doordat God Abraham zou verzocht hebben zijn zoon Izaak te offeren. Hier vanuit belijdt de christelijke kerk dat enerzijds God Zijn eigen Zoon offerde aan een kruis ter verzoening voor de zonden der mensen, anderzijds dat de Zoon Zichzelf vrijwillig offerde. Jezus zou - net als de Incakinderen- daartoe door God zijn afgezonderd en er op voorbereid. Als beloning zou Hij de uitverkorenen krijgen als Gemeente. Hoe wij het ook wentelen of keren, het mensenoffer is en blijft een afschuwelijke vorm van moord. De van de heidenen afkomstige grondgedachte in het mensenoffer is, dat de dood van één, aan velen het leven laat en geeft. Het bloed van het slachtoffer zou in levengevend en reinigend water veranderen. Bij langdurige droogte werden er dan ook

mensenoffers gebracht, om van de goden regen af te smeken. Ook het christelijk geloof berust op de basis van de plaatsvervangende van één voor velen. Hoe afschuwelijk en weerzinwekkend een mensenoffer vandaag de dag bij ons ook overkomt, evenwel belijdt het gehele christendom er de verlossende kracht van voor onze zonden. Die kracht zou van God afkomen en verworven zijn door middel van het mensenoffer ter afbetaling van onze schuld. Het is en blijft daarbij wel -hoe tegenstrijdig- dezelfde God die in Zijn Wet van ons eist om niemand te doden, Exodus 20:13, maar die wél Zijn eigen Zoon liet doodmartelen, omdat Hij kennelijk met Zichzelf in de knoop lag over de zonden van ons mensen. De vraag hierbij is, of God als Schepper van hemel en aarde in Zichzelf te kampen kreeg met tegenstrijdige rechtsgevoelens, waarvoor Hij geen andere oplossing kon bedenken dan deze, om zelfs tegen Zijn eigen Wet in Zijn enige Zoon te laten vermoorden. De Zoon zou Zelf in deze oplossing vrijwillig hebben toegestemd. De wraakgevoelens in God over onze zonden zouden slechts geblust kunnen worden door middel van het geven van een aller afschuwelijkst God-mensenoffer. Wanneer wij Jesaja 57:5, Jeremia 7:22, Psalm 51:17 en 1Samuel 15:22 lezen, zou God hier vervolgens dan niet in tegenspraak met Zichzelf zijn, door offers af te wijzen?

De grondgedachte van bijna alle oude natuurreligies is: "Wie de dood vermoordt, brengt nieuw leven!" De vraag hier is, in hoeverre verschilt het christendom in deze van de oude natuurreligies? Mensenoffers zijn in de Bijbel niet vreemd, zie Numeri 5:24, Exodus 32:30-35, Jozua 7, Richteren 11:29-31, 2Samuel 21:1-9, Jesaja 57:5. Denk aan de Moloch en het dal Hinnom, zie Jeremia 7:31, 19:6, 2Koningen 16:3, 17:17, 21:6.

Koning Josia was een groot hervormer, 2Koningen 23, die er -samen met de profeet Jeremia- in slaagde voor het eerst in Israëls geschiedenis het mensenoffer uit te bannen. Voordien gold ook in Israël het kinderoffer-ritueel als toppunt van vroomheid!

De vraag is of God, om onze zonden te vergeven, onschuldig bloed eiste en dat heeft laten vloeien? Vervolgens, wat verschilt deze bloed-gedachte van die der Inca's en die der heidenen? Wanneer wij in het Oude Testament lezen hoe God ons de zonden vergeeft, is er dan ook sprake van een bloedig mensenoffer dat daartoe vereist zou zijn? Zie o.a. Micha 6:6-8 en 7:18, Jesaja 1:18-20, 43:25, 44:22, Psalm 86:5, 103:2-12

Wij zingen wel zo gemakkelijk zonder na te denken Psalm 32:3 (berijmd), waaruit blijkt dat het gaat om schuldbelijdenis, waarna vergeving:

"k Bekend, o Heer, aan U oprecht mijn zonden,

‘k verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden,
 maar ik beleed, na ernstig overleg,
 mijn boze daan; Gij naamt die gunstig weg.
 Dies zal tot U een **ieder** van de vromen,
 In vindenstijd met ootmoed smekend komen, etc.

In aansluiting op het artikel over kindoffers is het goed om het artikel van professor dr. J. Hoek te lezen in het Reformatorisch Dagblad van 11-09-2010: Weerwoord, antwoorden op vragen over het christelijk geloof.

Volgens Hoek is heel de drie-eenheid intens betrokken bij de verzoening. De vraag die besproken wordt is: Hoe kon God liefde zijn, als Hij Zijn eigen Zoon zo behandelt?

Volgens Hoek berust het op een misverstand die de klassieke christelijke leer van de verzoening bij mensen oproept in onze tijd, door deze vraag te stellen. Hoek acht het een karikatuur te zijn van mensen die de Vader als Rechter zien, die niet bereid is om iets te doen tot behoud van de zondaar. Er tegenover zien zij de Zoon vol liefde voor verlorenen, die Zichzelf offert. In heidense religies vindt men dezelfde voorstellingen, aldus Hoek, waar er altijd sprake is van drie partijen: een slachtoffer, een schuldige die het offer brengt, en een eisende God die het offer ontvangt. Er moet een onschuldig slachtoffer worden gedood, terwille van schuldigen, om de gunst der goden. Volgens Hoek is het in het Evangelie der verzoening binnen de drie-eenheid niet de Vader die van buitenaf overgehaald moet worden om genadig te zijn. Nee, het initiatief van behoud gaat van Hemzelf uit. Verzoening gaat volgens Hoek allereerst van God uit en is vervolgens op God gericht. De Zoon is daarbij geen willoos slachtoffer, maar Zelf als Middelaar uitvoerder van het goddelijke plan (ergo een zelfmoordenaar of kamikaze?). Verzoening geschiedt dan niet namens God, maar door God Zelf. God Zelf is bereid in Zijn Zoon tot het uiterste te gaan en af te dalen in de helse verschrikkingen (het mensenoffer). Vanuit de belijdenis der drie-eenheid kunnen we staande houden dat God tegelijkertijd boven het lijden staat en -in Christus- vrijwillig in de baaiert van het lijden is ingegaan. We staan hier voor een diep mysterie, aldus Hoek. God duwt, volgens Hoek, niet iemand anders in de afgrond, maar daalt er Zelf in neer om vijanden te redden van het welverdiend oordeel.

Wij zien dat uiteindelijk ook Hoek -en daarmee het gehele christendom-- staat voor een diep en onpeilbaar mysterie, waarin blijkbaar geen verschil bestaat tussen de heidense mysterie-religies en het christendom. Ook de

heidense religies gaan veelal uit van een drie-in-één godheid om het mysterie enigszins doorzichtelijk te maken. Denk aan Osiris, Isis en Horus. De vraag hierbij is waarom de christelijke kerk mysteries nodig heeft als fundament om daarop haar ‘‘heilsfeiten’’ te bouwen, terwijl er in werkelijkheid van feiten geen sprake is? Men kan maar moeilijk een mysterie een feit noemen, of wel? Waarom maakt de christelijke kerk het zich al eeuwenlang zo moeilijk en ingewikkeld? Wij lezen toch in het Oude Testament hoe eenvoudig God is en hoe mild Hij de zonden vergeeft aan hen die hun zonden oprecht belijden? Daarbij zijn geen mensenoffers en mysteries nodig, en daarbij is God niet in tegenspraak met Zichzelf. Er is dan ook bezinning nodig en een diepgaand onderzoek naar het wérkelijke fundament van het ware geloof!

Kindoffer als koninklijke plicht bij de Inca’s, versus Jezus-mensenoffer als Goddelijke plicht bij het christendom?

P.F.v.d.Meer

In het RD van 13-11-2010 geeft prof. dr. J. Hoek in de rubriek ‘Weerwoord’ antwoord op bovenstaand artikel over de kindoffers.

http://www.refdag.nl/opinie/opinie/christus_offer_nodig_om_de_orde_te_herstellen_1_515202

Reformatorisch Dagblad » Opinie » Opinie » Christus’ offer nodig om de orde te herstellen

Christus’ offer nodig om de orde te herstellen 12-11-2010 21:00

Prof. dr. J. Hoek.

Waarom leert de kerk dat God de zonde niet zomaar, zonder meer kan vergeven? Waarom is het afschuwelijke lijden van Christus nodig om verzoening met God mogelijk te maken?

In mijn vorige bijdrage in deze rubriek heb ik betoogd dat de drie-enige God intens betrokken is bij verzoening. Verzoening gaat uit van Vader, Zoon en Geest. De Vader behoeft niet van buitenaf overgehaald te worden om genadig te zijn. Het initiatief gaat van Hemzelf uit. De Zoon is niet een willoos slachtoffer, maar zelf als Middelaar uitvoerder van het goddelijke plan. De Geest maakt alles gereed wat nodig is om het gemeenschappelijke heilsplan te volvoeren. God duwt niet iemand anders in de afgrond, maar

daalt er Zelf in neer om vijanden te redden van het welverdiende oordeel. In het Evangelie van de verzoening schittert de liefde en ontferming van Vader, Zoon en Heilige Geest.

Op dit betoog heb ik naast instemmende ook kritische reacties ontvangen. Ik citeer nu uitvoerig een fundamenteel kritisch geluid, waarbij ik de soms oneerbiedige verwoording voor rekening van deze lezer laat: „Hoe afschuwelijk en weerzinwekkend een mensenoffer vandaag de dag bij ons ook overkomt, evenwel belijdt het gehele christendom er de verlossende kracht van voor onze zonden. (...) Dezelfde God die in Zijn Wet van ons eist om niemand te doden (Exodus 20:13), liet wél Zijn eigen Zoon doodmartelen, omdat Hij kennelijk met zichzelf in de knoop lag over de zonden van ons mensen. De vraag hierbij is, of God als Schepper van hemel en aarde in Zichzelf te kampen kreeg met tegenstrijdige rechtsgevoelens, waarvoor Hij geen andere oplossing kon bedenken dan deze, om zelfs tegen Zijn eigen Wet in, Zijn enige Zoon te laten vermoorden. De Zoon zou zelf in deze oplossing vrijwillig hebben toegestemd.”

Wat stelt deze lezer hertegenover? Hij schrijft: „Waarom maakt de christelijke kerk het zich al eeuwenlang zo moeilijk en ingewikkeld? Wij lezen toch in het Oude Testament hoe eenvoudig God is en hoe mild Hij de zonden vergeeft aan hen die hun zonden oprecht belijden? Daarbij zijn geen mensenoffers en mysteries nodig, en daarbij is God niet in tegenspraak met Zichzelf.”

Ik ben ervan overtuigd dat in bovenstaande kritiek de al dan niet uitgesproken gedachten van velen, ook binnen onze lezerskring, worden weerspiegeld. Daarom moet deze zeer serieus genomen en niet zonder meer van tafel geschoven worden. Voor de helderheid ga ik puntsgewijze op deze bedenkingen in.

God offert Zichzelf

1. Om te beginnen is er de associatie met het mensenoffer. Allerlei religies zoals bijvoorbeeld die van de Inca's, kennen mensenoffers en kinderooffers. Deze worden in de Schrift principieel en zonder uitzondering afgewezen. Het offer van Jezus aan het kruis kan dan ook geen mensenoffer zijn. Dat

zou het wél zijn wanneer Jezus louter een mens was zoals wij. Hij was echter vanaf Zijn ontvangenis in de schoot van Maria tot Zijn sterven aan het kruis God op aarde. God Die werkelijk mens is geworden. Dus op Golgotha wordt niet een mens aan God geofferd, maar offert God zichzelf op in de mens Jezus. God is tegelijkertijd de Gever van het offer, de Volbrenger van het offer en de Ontvanger van het offer.

2. Lag God met zichzelf in de knoop over de zonden van ons mensen en kreeg Hij in zichzelf te kampen met tegenstrijdige rechtsgevoelens? Neen, God heeft er nooit enig twijfel over laten bestaan dat Hij fel gekant is tegen elke zonde en ongerechtigheid. Hij is Licht en kan de duisternis niet verdragen. Daarom zou het niet in overeenstemming zijn met Zijn heilig wezen om zonde zomaar door de vingers te zien. Dat zou eenvoudig niet passen bij Hem, het zou Hem onwaardig zijn en een schaduw werpen over Zijn karakter. Het zou er immers op neerkomen dat Hij zonden zou tolereren of bagatelliseren.

Ook in het Oude Testament is nergens sprake van zomaar vergeven. Waarom zou anders de hele offercultus als dienst der verzoening zijn ingesteld? Tegelijkertijd is er Gods onuitsprekelijke barmhartigheid en grondeloze ontferming waarom Hij de zondige mensheid wil redden. Dat is geen toegeeflijkheid tegenover het kwaad, maar het onpeilbare mysterie van Gods liefde voor vijanden.

God zegt zonder voorbehoud JA tegen liefde, tegen goedheid, tegen betrouwbaarheid. Maar Hij zegt evenzeer zonder voorbehoud NEEN tegen haat, tegen boosaardigheid, tegen trouweloosheid. Ieder compromis met de zonde zou God compromitteren. Het NEEN moest recht overeind blijven staan, zodat een mogelijk JA tot de mensen geen enkele vergoelijking van de zonde zou inhouden.

Fundamentele belijdenis

3. Onze gesprekspartner maakt het belijden van schuld tot de grond van vergeving. Daarmee doet hij tekort aan de diepte van het kwaad, dat niet alleen in gevoelens bestaat, maar dat feitelijk een enorme ravage heeft aangericht en als het ware het heelal uit zijn voegen heeft gestoten. Tegenover het feit van de zondeval en alles wat daaruit aan

ongerechtigheid is voortgevloeid, stelt God het "contrafeit" van de volkomen gehoorzaamheid van Jezus Christus, waardoor de orde is hersteld. Jezus heeft deze toewijding aan de Vader bezegeld door Zijn sterven aan het kruis. Daarmee heeft Hij de weg gebaand voor ons om vergeving van zonden te ontvangen louter op belijdenis van schuld. Schuldbelijdenis is de weg waarin we vergeving ontvangen, Christus' offer is de grond waarop we deze ontvangen.

Bij het bezig zijn met deze vragen word ik er steeds meer van doordrongen hoe fundamenteel de belijdenis van de drie-eenheid Gods is. Sommigen denken dat er apologetische winst geboekt kan worden wanneer men die belijdenis min of meer opgeeft. Het tegendeel is het geval. Mijn kritische gesprekspartner zou het volste gelijk van de wereld hebben wanneer Jezus gezien wordt als een engel of een halfgod, een dwaling die helaas telkens weer de kop opsteekt. Alleen als Hij God zelf is, is elke beschuldiging van het accepteren van een mensenoffer of van tegenstrijdigheid in God bij de wortel afgesneden. Noem dat maar het volste gelijk van de kerk die belijdt door God met God verzoend te zijn, waar genade en recht elkaar kussen, waar barmhartige liefde en rechtvaardige toorn volmaakt harmoniëren.

Prof. dr. J. Hoek, bijzonder hoogleraar gereformeerde spiritualiteit aan de Protestantse Theologische Universiteit. Heeft u een vraag voor deze rubriek of wilt u reageren? weerwoord@refdag.nl

Reactie op het antwoord van professor dr. J. Hoek

Geachte professor dr. J. Hoek, Kootwijkerbroek 22-11-2010

Hierbij spreek ik mijn waardering en bewondering uit voor het beantwoorden van enkele belangrijke aspecten uit mijn artikel over Kindoffers. (Weerwoord 13-11-2010 RD).

Hierbij kon ik uit de aard der zaak van tevoren reeds verwachten welke strekking uw antwoord zou hebben, want die visie is mij overbekend en van jongs af aan bijgebracht.

U hebt er echter serieus over na willen denken, en daarom geeft het mij vrijmoedigheid om aan u nog een paar vragen te stellen, in de hoop dat u daar serieus op in wilt gaan. Het gaat immers niet om knikkers, noch een wedstrijd dammen, maar om dat wat 'waarheid' wordt genoemd. Het gaat

daarbij niet om uw of mijn gelijk, maar om het gelijk der waarheid. De speurtocht naar zoveel mogelijk waarheid blijkt ook uw streven, en dat is dan een gezamenlijk streven, waar het mij eveneens om gaat.

Bij de kritische vragen die ik u nu wil voorleggen zal ik niet ingaan op minder belangrijke aspecten inzake de drie-eenheid, verzoening, offers, etc.,. Daarover kunnen wij het in een later stadium wel hebben. Wat mijn oogmerk is, of wij in dezen tot een eensluidend uitgangspunt kunnen komen inzake wat door u -en nagenoeg de gehele christelijke kerk- als een diep mysterie wordt gezien. Daarbij denkend aan het kerkelijk dogma der drie-eenheid, de Godheid van Jezus, de leer der twee naturen, en de leer der verzoening door voldoening. Immers, u geeft ruitelijk toe dat ik het volste gelijk van de wereld zou hebben wanneer Jezus gezien wordt als een engel of halfgod. Dat ziet u als een dwaling die telkens nog weer de kop opsteekt. Dit aspect is nu de crux (moeilijkheid) waar het vraagstuk momenteel omdraait. Wij zullen het hierbij nog niet erover hebben of Jezus gezien mag/kan worden als een historisch persoon. Men kan hierover de volgende boeken lezen o.a. van dr. Tom Harpur "De Heidense Christus", van Timothy Freeke en Peter Ghandi, Albert Schweitzer, en anderen meer.

(Tom Harpur (born 1929) is a Canadian author, broadcaster, columnist and theologian. An ordained priest, he is a proponent of the Christ myth theory, the idea that Jesus did not exist, but is a fictional or mythological figure. He is the author of a number of books, including For Christ's Sake (1993), Life after Death (1996), and The Pagan Christ (2004).[1]

Timothy Freke (born 1959) is a British author of books on religion, mysticism.[1] Freke is perhaps best known for his books, co-authored with Peter Gandy, which advocate a Gnostic understanding of early Christianity and the Christ myth theory, including The Jesus Mysteries: Was the "Original Jesus" a Pagan God? and The Laughing Jesus: Religious Lies and Gnostic Wisdom.)

Er van uitgaand dat Jezus een historisch persoon is geweest -zoals algemeen in het christendom wordt aanvaard-, stel ik de vraag of Jezus gezien mag/moet worden als een God-mens, als een Persoon die deel uitmaakt van een drie-eenheid?

U -en daarmee de christelijke traditie- gaat ervan uit dat God Zichzelf offert in Jezus, en dat Jezus God was op aarde, en God mens werd in Jezus. Mijn vraag hierbij is, waar Jezus Zichzelf in de Bijbel God noemt? Waaruit blijkt dat Jezus Zichzelf als God ziet?

Zegt Jezus zelf niet dat Hij de mindere is en dat Zijn Vader meerder is? Zie:

*Johannes 14:28 Gij hebt gehoord, dat Ik tot u gezegd heb: Ik ga heen, en kom weder tot u. Indien gij Mij liefhadt, zo zoudt gij u verblijden, omdat Ik gezegd heb: Ik ga heen tot den Vader; want Mijn Vader is **meerder** dan Ik.*

Jezus maakte Zichzelf toch niet tot een God-gelijke, wanneer wij Marcus 10:18 lezen?

18 En Jezus zeide tot hem: Wat noemt gij Mij goed? Niemand is goed, dan Een, namelijk God.

Er zou volgens Marcus 13:32 binnen de triniteit onderling ontbrekende kennis (verdeeldheid) van zaken bestaan. Hoe kan dat wanneer er sprake is van drie-éénheid?

Markus 13:32 Maar van dien dag en die ure weet niemand, noch de engelen, die in den hemel zijn, noch de Zoon, dan de Vader.

Dat God een Geest is, belijden wij gezamenlijk. Kunnen wij God vervolgens benoemen en omschrijven als een God die uit drie Personen bestaat? Is God een Persoon, wat toch onmogelijk is wanneer Hij een Geest is? Waarom -indien God een drie-eenheid zou zijn- staat daarover niets wezenlijks in de Bijbel? Het comma-Johanneum is een latere toevoeging van de kerkvaders. Het dogma der drie-eenheid blijkt een formeel geloofspunt te zijn, dat verder toch niets aan het praktische geloofsleven af of toe doet? Het gaat immers om het praktische leven, zoals blijkt uit Jesaja 1, alwaar de zonden van het volk machtig veel waren, waarbij JHWH géén behagen schiep in vormendienst en offers. Maar Hij eiste:

17 Leert goed te doen, zoekt het recht, helpt den verdrukte, doet den wees recht, handelt de twistzaak der weduwe.

18 Komt dan, en laat ons samen rechten, zegt JHWH; al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw, al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol.

19 Indien gijlieden willig zijt en hoort, zo zult gij het goede dezes lands eten;

20 Maar indien gij weigert, en wederspanning zijt, zo zult gij van het zwaard gegeten worden; want de mond van JHWH heeft het gesproken.

De kerkvader Origenes zei dat de Vader en de Zoon twee verschillende substanties waren, en dat de Zoon vergeleken bij de Vader slechts een klein licht was. Moeten wij Alexandrië zien als de bakermat der triniteit? Geeft het monotheïsme -dat JHWH één is- ruimte voor een drie-eenheid?

Wanneer Jezus God-mens was en deel uitmaakte van een triniteit, hoefde Hij toch niet de Geest te ontvangen tijdens Zijn doop door Johannes? Dan was Hijzelf één met de Geest. Waarom werd Jezus verzocht van de duivel wanneer Hijzelf God was? God kan niet verzocht worden volgens Jakobus. Zulk een verzoeking had toch geen enkele zin?

Heeft Jezus ooit de volgende vier woorden achter elkaar gezegd: "Ik ben de Messias"?

Hoe kon Jezus -inzien hijzelf God was- in Johannes 20:17 zeggen: Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader; maar ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vare op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God? Jezus noemt Zichzelf geen God, maar spreekt over 'Mijn God'. Wanneer Jezus Zelf God was, spreekt Hij toch niet over 'Mijn God'?

In het boek van ds. A.F. Troost 'Engel naast God' geeft de predikant te kennen dat Jezus Zich kennelijk vergist heeft in het tijdstip van de definitieve spoedige oprichting van Gods koninkrijk. Hij noemt Jezus niet zonder méér God, maar stelt dat God in Jezus tot ons komt. Ook stelt de predikant dat Jezus nooit zei dat Hij God was, en dat de duivelen Hem zo nooit aanspraken. Ook dat Johannes niet zegt dat Jezus God is, maar wel dat Jezus Goddelijk is. Troost noemt de belijdenis, dat 'Jezus waarachtig God én waarachtig mens in één persoon' zou zijn, een filosofische spreekwijze. Verder dat het een filosofische oplossing is om te zeggen dat Jezus naar Zijn Goddelijke natuur Alwetend was, maar naar Zijn menselijke natuur niet. Dat houdt volgens Troost in dat Zijn mensatuur door Zijn Godsatuur onwetend (beknot) zou worden o.a. inzake de spoedige oprichting van het Godsrijk. Wat moeten wij van deze zienswijze denken?

Volgens de Heidelbergse Catechismus eiste God betaling voor de zonde, en zou Jezus betaald hebben door zijn leven te geven als mensenoffer/Godsoffer. Is dit niet een Westers-Romeinse opvatting of denkwijze? Is er in de Bijbel sprake van een 'betaling' voor de zonde door middel van de dood?

Spreekt niet uit het zogenoemde 'bijna-offer van Abraham/Izaak' dat JHWH géén mensenoffer of dood accepteert, om Hem gunstig te stemmen of om Zijn toorn te stillen? Abraham werd op een uiterst kritiek moment verhinderd een mensenoffer aan God te geven. Izaak stierf niet, maar bleef levend. Vandaar dat het jodendom geen traditie kent waarbij de dood een

middel zou zijn om God gunstig te stemmen, noch om daarmee God iets af te betalen. Gaf God niet met het voorbeeld van Abraham/Izaak te kennen dat het voor Israël ten enenmale verboden was een rituele mensenmoord uit te voeren? Een mensenoffer/Godsoffer kan dan ook niet de grond zijn voor onze verzoening met God, maar louter en alleen Gods barmhartigheid, voor hen die de toevlucht tot Hem nemen ter redding. Zie de diverse teksten waar barmhartigheid aan vergeving gekoppeld is, oa. Nehemia 9:17, Psalm 51:3, 78:38, 1Koningen 8:50, Daniël 9:9.

Izaäks bijna-offer maakt hem tot een apologeet voor Israël, aangezien Izaak het lijden en het gezicht op de dood in geloof en zelfovergave aan JHWH heeft omgezet in liefde en vertrouwen op JHWH. Vandaar dat de Tempel niet op Golgotha, maar op Moria werd gebouwd?

We zien hieruit toch dat God nooit het recht aan een mens heeft gegeven om zichzelf of een ander aan Hem te offeren? Zien we hieruit niet dat Gods genade en barmhartigheid ontspringen vanuit het leven, en niet vanuit de dood, zoals het christendom alom meent te moeten geloven? Het blijkt dat JHWH niet voor de dood koos bij Izaak, en dat Hij geen mensenoffers accepteert. En, heeft het mensen/Godsoffer van Jezus -of het nu werkelijk heeft plaatsgehad of niet- aan de joodse zijde dat zéér veel slachtoffers gemaakt? Hebben christenen de joden niet beschuldigd van Godsmoord en hen daardoor vogelvrij verklaard? Moest de dood van Jezus op zoveel joden gewroken worden?

Wanneer God Zich heeft laten betalen door Jezus voor onze zonden, dan hoeft/kan Hij toch geen vergeving meer schenken? Vergeving gaat immers uit van barmhartigheid, niet van afbetaling? Wie afbetaald heeft, is toch niets meer schuldig en hoeft er toch niets meer vergeven te worden?

Wat moeten wij dan aan met Exodus 34: 6? *Als nu JHWH voor zijn aangezicht voorbijging, zo riep Hij: HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid. 7 Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft; Die den schuldige geenszins onschuldig houdt, etc., tot vers 11.*

Geachte broeder Hoek, het zijn zo wat vragen naar aanleiding van uw weerwoord, in de hoop dat u de vragen serieus zult nemen, en daarop een overtuigend antwoord wilt geven.

Ontvang mijn blijken van hoogachting

PF vd Meer

Geachte heer Van der Meer,

Opnieuw dank voor uw respectvolle reactie. U blijkt steeds weer uiterst scherpzinnig te redeneren en zeer wezenlijke vragen aan de orde te stellen. Ik laat een en ander eens rustig op mij inwerken en zal waarschijnlijk uit uw vragen een of meer aspecten destilleren voor een volgende bijdrage aan de rubriek Weerwoord.

Met vriendelijke groet,

J.HOEK,

hoogleraar systematische theologie, ETF - Leuven

bijzonder hoogleraar gereformeerde spiritualiteit, PThU - Kampen

docent dogmatiek, CHE - Ede